

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kolmas koda)

18. detsember 2014*

Eelotsusetaotlus — Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala — Koostöö tsiviilasjades — Määrus nr 4/2009 — Artikkel 3 — Pädevus teha otsus ülalpidamiskohustust puudutava hagi suhtes isiku vastu, kelle elukoht on teises liikmesriigis — Riigisisene õigusnorm, milles on ette nähtud kohtualluvuste koondumine

Liidetud kohtuasjades C-400/13 ja C-408/13,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Amtsgericht Düsseldorf ja Amtsgericht Karlsruhe (Saksamaa) 9. juuli ja 17. juuni 2013. aasta otsustega esitatud eelotsusetaotlused, mis saabusid Euroopa Kohtusse vastavalt 16. ja 18. juulil 2013, menetlustes

Sophia Marie Nicole Sanders, keda esindas Marianne Sanders,

versus

David Verhaegen (C-400/13),

ja

Barbara Huber

versus

Manfred Huber (C-408/13),

EUROOPA KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: koja president M. Ilešič, kohtunikud A. Ó Caoimh, C. Toader (ettekandja), E. Jarašiūnas ja C. G. Fernlund,

kohtujurist: N. Jääskinen,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

— Saksamaa valitsus, esindajad: T. Henze ja J. Kemper,

— Euroopa Komisjon, esindajad: B. Eggers ja A.-M. Rouchaud-Joët,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

olles 4. septembri 2014. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,
on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlused puudutavad seda, kuidas tõlgendada nõukogu 18. detsembri 2008. aasta määruse (EÜ) nr 4/2009 kohtualluvuse, kohaldatava õiguse, kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise ning koostöö kohta ülalpidamiskohustuste küsimustes (ELT 2009, L 7, lk 1) artikli 3 punkte a ja b.
- 2 Taotlused esitati kahe kohtuasja raames, esiteks alaealise lapse S. M. N. Sandersi, kes esindab tema ema M. Sanders, ja tema isa D. Verhaegeni vahelise kohtuvaidluse ning teiseks B. Huberi ja tema lahus elava abikaasa M. Huberi vahelise kohtuvaidluste raames; mõlemas kohtuasjas vaieldakse elatisnõuete üle.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Määruse nr 4/2009 põhjendused 4, 9, 11, 15, 23, 44 ja 45 on sõnastatud järgmiselt:
„(4) 15. ja 16. oktoobri 1999 Tampere kohtumisel kutsus Euroopa Ülemkogu nõukogu ja komisjoni üles kehtestama ühised erimenetluseeskirjad, et lihtsustada ja kiirendada piiriüleste vaidluste lahendamist muu hulgas elatisnõuete puhul. Samuti kutsus Euroopa Ülemkogu üles kaotama vahemeetmeid, mis on vajalikud teises liikmesriigis tehtud kohtuotsuse, eelkõige elatisnõuet käsitleva kohtuotsuse tunnustamiseks ja täitmiseks taotluse saanud riigis.
[...]
(9) Ülalpidamist saama õigustatud isikul peaks olema võimalik saada hõlpsasti liikmesriigis kohtuotsus, mis oleks teises liikmesriigis automaatselt täidetav, ilma et selleks oleks vaja teha mingeid lisatoiminguid.
[...]
(11) Käesoleva määruse reguleerimisala peaks hõlmama kõiki ülalpidamiskohustusi, mis tekivad pere-, sugulus-, abielu- või hõimlussuhetest, et tagada kõigi ülalpidamist saama õigustatud isikute võrdne kohtlemine. Mõistet „ülalpidamiskohustus” tuleks käesoleva määruse kohaldamisel tõlgendada iseseisva mõistena.
[...]
(15) Et kaitsta ülalpidamist saama õigustatud isikute huve ja edendada Euroopa Liidus tõrgeteta õigusemõistmist, tuleks [nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määrusest (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (EÜT 2001, L 12, lk 1; ELT eriväljaanne 19/04, lk 42)] tulenevaid kohtualluvuseeskirju kohandada. Asjaolu, et kostja alaline elukoht on kolmandas riigis, ei tohiks oma olemuselt välistada ühenduse kohtualluvuseeskirjade kohaldamist ning nüüdsest ei tohiks enam kavandada ühtegi viitamist siseriiklikule õigusele. Seega tuleks käesoleva määrusega kindlaks määrata, millal võib liikmesriigi kohus teostada pädevust muudel juhtudel.

[...]

(23) Et piirata käesoleva määrusega hõlmatud menetluste kulusid, tuleks võimalikult palju kasutada tänapäevast sidetehnoloogiat, eelkõige poolte ärakuulamisel.

[...]

(44) Käesoleva määrusega tuleks muuta määrust [...] nr 44/2001, asendades selle määruse ülalpidamiskohustuste suhtes kohaldatavad sätted. Kui käesoleva määruse üleminekusätetest ei tulene teisiti, peaksid liikmesriigid alates käesoleva määruse kohaldamiskuupäevast kohaldama ülalpidamiskohustuste osas määruse [...] nr 44/2001 sätete asemel käesoleva määruse kohtualluvust, kohtuotsuste tunnustamist, täidetavust ja täitmist ning õigusabi käsitlevaid sätteid.

(45) Kuna käesoleva määruse eesmärke, nimelt kehtestada rida meetmeid, mis võimaldavad piiriülestel juhtudel Euroopa Liidus elatise nõudeid tõhusalt sisse nõuda ja sellest tulenevalt soodustada isikute vaba liikumist, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada ning määruse ulatuse ja toime tõttu on seda parem saavutada ühenduse tasandil, võib ühendus võtta meetmeid kooskõlas [ELL] artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.”

4 Määruse nr 4/2009 artikli 1 lõike 1 kohaselt:

„Käesolevat määrust kohaldatakse pere-, sugulus-, abielu- või hõimlussuhetest tulenevate ülalpidamiskohustuste suhtes.”

5 Selle määruse artiklis 3 on ette nähtud:

„Liikmesriikides on ülalpidamiskohustuste küsimustes pädevad otsustama:

a) selle riigi kohtud, kus on kostja alaline elukoht; või

b) selle riigi kohtus, kus on õigustatud isiku alaline elukoht; [...]”

6 Selle määruse artiklid 4 ja 5 puudutavad vastavalt kohtu valikut ja kohtualluvust kostja kohtusse ilmumise alusel.

7 Määruse nr 44/2001 artiklis 5 on sätestatud:

„Isiku, kelle alaline elukoht on liikmesriigis, võib teises liikmesriigis kaevata:

[...]

2) ülalpidamiskohustusega seotud asjade puhul selle paiga kohtusse, kus on ülalpeetava alaline või peamine elukoht, või kui asi kaasneb perekonnaseisuga seotud menetlusega, kohtusse, mis on kohalike seaduste kohaselt pädev seda asja menetlema, välja arvatud juhul, kui kohtualluvuse aluseks on üksnes ühe poole kodakondsus;

[...]”

Saksamaa õigus

- 8 23. mai 2011. aasta seaduse elatise välisriigis sissenõudmise kohta (Auslandsunterhaltsgesetz) (*Bundesgesetzblatt* 2011 I, lk 898; edaspidi „AUG”), §-s 28 „Kohtualluvuste koondumine; määrusandlusõigus” on sätestatud:

„(1) Kui ühe poole alaline elukoht ei ole Saksamaa territooriumil, esitatakse taotlus ülalpidamiskohustusi puudutava vaidluse lahendamiseks määruse [...] nr 4/2009 artikli 3 punktides a ja b nimetatud juhtudel erandliku kohtualluvuse järgi Amtsgericht’ile [esimese astme kohus], mille tööpiirkonnas asub kostja või õigustatud isiku alalise elukoha järgne Oberlandesgericht [apellatsioonikohus]. [Berliini] Kammergericht’i tööpiirkonnas allub kohtuasi Amtsgericht Pankow-Weißensee’le.

(2) Obelandesgericht’i tööpiirkonnas asuvale Amtsgericht’ile; kui ühel liidumaal asub mitu Oberlandesgericht’i, võib määrata kohtualluvuse kõikide või mitme Oberlandesgericht’i tööpiirkonnas ühele Amtsgericht’ile. Liidumaade valitsused võivad anda käesoleva volituse üle Landesjustizverwaltung’ile.”

Põhikohtuasjad ja eelotsuse küsimused

Kohtuasi C-400/13

- 9 Põhikohtuasja hageja, kelle alaline elukoht on Mettmann’is (Saksamaa), esitas 29. mail 2013 enda elukohajärgsele kohtule Amtsgericht Mettmann’ile hagi oma Belgias elava isa D. Verhaegeni vastu elatise saamise nõudes. Pärast poolte ärakuulamist saatis Amtsgericht Mettmann kohtuasja AUG § 28 lõike 1 alusel Amtsgericht Düsseldorf’ile.
- 10 Amtsgericht Düsseldorf leiab, et vastavalt määruse nr 4/2009 artikli 3 punktile b ei kuulu kohtuvaidlus tema alluvusse. Tema arvates kuulub asja arutamine liikmesriigi selle kohtu alluvusse, mille tööpiirkonnas on hageja alaline elukoht; käesolevas asjas on selleks kohtuks Amtsgericht Mettmann.
- 11 Eelotsusetaotluse esitanud kohus väljendab kahtlust eelkõige AUG §-s 28 sisalduva „kohtualluvuste koondumise” normi suhtes ülalpidamiskohustust puudutavates asjades. Täpsemalt võib selline kohtualluvuste koondumine võtta Saksamaal elavatelt lastelt võimaluse esitada hagi kohtumenetluse algatamiseks oma alalise elukoha järgsele kohtule.
- 12 Neil asjaoludel otsustas Amtsgericht Düsseldorf menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas AUG § 28 lõige 1 on vastuolus määruse nr 4/2009 artikli 3 punktidega a ja b?”

Kohtuasi C-408/13

- 13 B. Huber elab Kehl’is (Saksamaa) ja taotleb, et tema Barbadosel elav abikaasa maksaks talle lahkuminekujärgselt elatist. Selleks esitas ta hagi enda alalise elukoha järgsele kohtule, see tähendab Amtsgericht Kehl’ile. Viimane saatis kohtuasja AUG § 28 lõike 1 alusel Amtsgericht Karlsruhe’le põhjendusega, et kohtuasi allub sellele kohtule, kuna hageja alaline elukoht on Oberlandesgericht Karlsruhe (Karlsruhes asuv liidumaa kõrgeim kohus) tööpiirkonnas.
- 14 Eelotsusetaotluse esitanud kohus väljendab samuti kahtlust, kas AUG § 28 lõige 1 on kooskõlas määruse nr 4/2009 artikli 3 punktidega a ja b.

- 15 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul tõrjub määrus nr 4/2009 vastavalt liidu õiguse ülimuslikkuse põhimõttele täielikult kõrvale riigisisest kohtualluvust puudutavad õigusnormid. Kui nimetatud määruse artikli 3 punktid a ja b sätestavad rahvusvahelise ja territoriaalse kohtualluvuse, on liikmesriikidel keelatud vastu võtta kohtualluvust puudutavaid sätteid, mis erinevad kõnealuse määruse asjaomastest sätetest.
- 16 Amtsgericht Karlsruhe leiab, et nimetatud riigisisene õigusnorm raskendab vastuolus määruse nr 4/2009 eesmärgiga oluliselt elatise rahvusvahelist sissenõudmist, kuna ülalpidamist saama õigustatud isikud peavad esitama oma nõude mitte enda elukohajärgsele kohtule, vaid ühele teisele kohtule, millega kaasneb täiendav ajakulu. Ka puudub sellel kohtul ettekujutus nii majanduslikust olukorrast õigustatud isiku kodukohas, et määrata kindlaks viimase vajadused, kui ka kohustatud isiku maksevõimest.
- 17 Eelotsusetaotluse esitanud kohus mainib samuti, et vastavalt põhikohtuasja poolte tahtele peaks asja arutama põhikohtuasja hageja elukohajärgne kohus, see tähendab Amtsgericht Kehl, seda kas poolte poolt kohtu valiku või kostja kohtusse ilmumise alusel.
- 18 Neil asjaoludel otsustas Amtsgericht Karlsruhe menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:
- „Kas määruse nr 4/2009 artikli 3 punktidega a ja b on kooskõlas AUG § 28 lõike 1 esimene lause, mis sätestab, et juhul kui ühe poole alaline elukoht ei ole Saksamaa territooriumil, saab esitada taotluse ülalpidamiskohustusi puudutava vaidluse lahendamiseks määruse nr 4/2009 artikli 3 punktides a ja b nimetatud juhtudel erandliku kohtualluvuse järgi üksnes Amtsgericht'ile, mille tööpiirkonnas asub kostja või õigustatud isiku alalise elukoha järgne Oberlandesgericht?”
- 19 Euroopa Kohtu presidendi 25. juuli 2013. aasta määrusega liideti kohtuasjad C-400/13 ja C-408/13 kirjalikuks ja suuliseks menetlemiseks ning kohtuotsuse tegemiseks.

Eelotsuse küsimuste analüüs

- 20 Arvestades käesoleva kohtuotsuse punktis 17 kirjeldatud asjaolusid, siis Amtsgericht Karlsruhe annab mõista, et Saksamaa seadus võib olla vastuolus määruse nr 4/2009 artiklitega 4 ja 5. Siiski tuleb märkida, nagu seda väitis ka komisjon, et nimetatud kohus esitab küsimuse üksnes selle määruse artikli 3 ulatuse kohta.
- 21 Tuleb lisada, et eelotsusetaotlustest nähtub selgelt, et põhikohtuasjad puudutavad üksnes olukorda, kus ülalpidamist saama õigustatud isik pöördub kohustatud isiku vastu enda alalise elukoha järgsesse kohtusse. Järelikult tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimustele vastata üksnes selle määruse artikli 3 punktist b lähtudes.
- 22 Eelotsusetaotluse esitanud kohtud soovivad enda küsimustega sisuliselt teada, kas määruse nr 4/2009 artikli 3 punkti b tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus selline riigisisene õigusnorm nagu põhikohtuasjas, mis näeb ette kohtualluvuste koondumise piiriüleste ülalpidamiskohustuste asjades sellesse esimese astme kohtusse, mille tööpiirkonnas asub apellatsioonikohus.
- 23 Kõigepealt tuleb selgeks teha, nagu oma ettepaneku punktis 33 märkis ka kohtujurist, et kuivõrd määruse nr 4/2009 kohtualluvuseeskirjad asendasid määruse nr 44/2001 vastavad sätted, siis Euroopa Kohtu praktika, mis puudutab neid ülalpidamiskohustuse puhul kohtualluvust käsitlevaid õigusnorme, mis on toodud 27. septembri 1968. aasta konventsioonis kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades (EÜT 1972, L 299, lk 32; edaspidi „Brüsseli konventsioon”) ja määruses nr 44/2001, mis anti Brüsseli konventsiooni alusel, on oluline ka määruse nr 4/2009 vastavasisulistel sätete analüüsimisel.

- 24 Samuti tuleb meenutada, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale tuleb kohtualluvust puudutavaid õigusnorme tõlgendada autonoomselt, tuginedes ühelt poolt nimetatud määruse eesmärkidele ja ülesehitusele ning teiselt poolt riigisiseste õigussüsteemide kogumist tulenevatele üldpõhimõtetele (vt analoogia alusel kohtuotsused *Cartier parfums-lunettes* ja *Axa Corporate Solutions assurances*, C-1/13, EU:C:2014:109, punkt 32 ja selles viidatud kohtupraktika, ning *flyLAL-Lithuanian Airlines*, C-302/13, EU:C:2014:2319, punkt 24 ja selles viidatud kohtupraktika).
- 25 Sellistel asjaoludel tuleb määruse nr 4/2009 artikli 3 punkti b tõlgendades arvestada selle eesmärgi, sõnastust ja süsteemi, kuhu see säte kuulub.
- 26 Selles osas nähtub esmalt määruse nr 4/2009 põhjendusest 45, et selle määruse eesmärk on kehtestada rida meetmeid, mis võimaldavad piiriülestel juhtudel liidus elatisnõudeid tõhusalt sisse nõuda ja sellest tulenevalt soodustada isikute vaba liikumist. Vastavalt selle määruse põhjendusele 9 peaks ülalpidamist saama õigustatud isikul olema võimalik saada hõlpsasti liikmesriigis kohtuotsus, mis oleks teises liikmesriigis automaatselt täidetav, ilma et selleks oleks vaja teha mingeid lisatoiminguid.
- 27 Teiseks tuleb vastavalt nimetatud määruse põhjendusele 15 kohandada määrusest nr 44/2001 tulenevaid kohtualluvuseeskirju, et kaitsta ülalpidamist saama õigustatud isikute huve ja edendada liidus tõrgeteta õigusemõistmist.
- 28 Piiriüleste elatisnõudeid puudutavate vaidluste osas on Euroopa Kohtul juba olnud võimalus täpsustada seoses Brüsseli konventsiooni artikli 5 punktiga 2, et ülalpidamiskohustuste valdkonnas kehtivate kohtualluvuseeskirjade osas ette nähtud erandi eesmärk on pakkuda erilist kaitset ülalpidamist saama õigustatud isikutele – keda peetakse menetluses nõrgemaks pooleks (vt selle kohta kohtuotsused *Farrell*, C-295/95, EU:C:1997:168, punkt 19, ja *Blijdenstein*, C-433/01, EU:C:2004:21, punktid 29 ja 30). Selles osas on määruses nr 4/2009 ette nähtud kohtualluvuseeskirjade eesmärk vastavalt artikli 5 punktile 2 tagada õigustatud isiku ja asja arutava kohtu lähedus, nagu seda märkis ka kohtujurist enda ettepaneku punktis 49.
- 29 Samuti tuleb rõhutada, et tõrgeteta õigusemõistmise eesmärki ei saa sisustada mitte üksnes kohtusüsteemi optimeerimise seisukohast, vaid ka – nagu seda märkis kohtujurist enda ettepaneku punktis 69 – poolte - olgu siis tegemist hageja või kostjaga – huvisid arvestades, milledeks on eelkõige lihtsam kohtusse pöördumise võimalus ja kohtualluvuseeskirjade ennustatavus.
- 30 Määruse nr 4/2009 artikli 3 punkt b määrab kindlaks kriteeriumi, mille alusel tehakse kindlaks kohus, millele allub ülalpidamiskohustusi puudutavate piiriüleste vaidluste lahendamine; selleks on „paik, kus on õigustatud isiku alaline elukoht”. Selle sätte, mis määrab kindlaks nii rahvusvahelise kui ka territoriaalse pädevuse, eesmärk on ühtlustada normid kohtualluvuse konflikti kohta (vt selle kohta kohtuotsus *Color Drack*, C-386/05, EU:C:2007:262, punkt 30).
- 31 Euroopa Kohtule esitatud kirjalikes seisukohtades rõhutavad Saksamaa valitsus ja komisjon, et isegi kui määruse nr 4/2009 artikli 3 punkt b määrab kindlaks elatisnõuetega seotud piiriüleste vaidluste lahendamiseks pädevate kohtute rahvusvahelise ja territoriaalse pädevuse, on üksnes liikmesriikide pädevuses määrata enda kohtusüsteemis kindlaks konkreetne kohus, mis neid vaidlusi lahendab ja määratleda õigustatud isiku alalise elukoha järgsete kohtute tööpiirkond määruse nr 4/2009 artikli 3 punkti b tähenduses.
- 32 Selles osas tuleb tõdeda, et ehkki kohtualluvuse konflikti puudutavad normid on ühtlustatud seosele ühtsete kriteeriumide kehtestamisega, on pädeva kohtu kindlaksmääramine endiselt liikmesriikide pädevuses (vt selle kohta kohtuotsused *Mulox IBC*, C-125/92, EU:C:1993:306, punkt 25, ja *GIE Groupe Concorde jt*, C-440/97, EU:C:1999:456, punkt 31), seejuures ei tohi riigisisised õigusaktid nurjata määruse nr 4/2009 eesmärkide saavutamist ega võtta sellelt kasulikku mõju (vt selle kohta nt kohtuotsus *Zuid-Chemie*, C-189/08, EU:C:2009:475, punkt 30, ja analoogia alusel kohtuotsus C., C-92/12 PPU, EU:C:2012:255 punkt 79).

- 33 Käesolevas asjas tuleb esmalt uurida, kas ülalpidamist puudutavates menetlustes on sellise kohtualluvuste koondumise nagu põhikohtuasjas tulemuseks, et Saksamaa territooriumil elavad isikud kaotavad neile määrusega nr 4/2009 antud soodustused, täpsemalt võimaluse pöörduda kohtuasja lahendamiseks enda alalise elukoha järgsesse kohtusse.
- 34 Selles osas kehtib, nagu on täpsustatud P. Jénard'i koostatud aruande, mis käsitleb 27. septembri 1968. aasta konventsiooni kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (EÜT 1979, C 59, lk 1), leheküljel 25, et „ülalpidamist saama õigustatud isiku elukohajärgne kohus oskab kõige paremini hinnata ülalpidamist saama õigustatud isiku vajadusi ja kindlaks määrata elatise suurust”.
- 35 Tuleb täpsustada, et käesoleva kohtuotsuse punktides 28 ja 29 nimetatud eesmärkide elluviimiseks ei pea liikmesriigid asutama pädevat kohut igas piirkonnas.
- 36 Samas on oluline, et ülalpidamiskohustuste valdkonnas vaidlusi lahendavate kohtute hulgas kuuluks pädevus sellele kohtule, mis tagab eriti tiheda seose selle paigaga, kus on ülalpidamist saama õigustatud isiku alaline elukoht.
- 37 Siinkohal rõhutab komisjon, et määrus nr 4/2009 piirab liikmesriikide vabadust pädeva kohtu määramisel, kuna tegemist peab olema õigustatud isiku alalise elukohaga seotud kohtualluvusega. Järelikult peab pädeva kohtu määramisel võtma aluseks mõistliku seose pädeva kohtu ja õigustatud isiku alalise elukoha vahel asjaomase liikmesriigi enda kohtusüsteemi raames.
- 38 Käesolevas asjas allub kohtuasi vastavalt AUG §-s 28 toodud põhimõttele sellele Amtsgericht'ile, mille tööpiirkonnas asub Oberlandesgericht, millele alluks õigustatud isiku võimaliku edasikaebuse menetlemine.
- 39 Seega ei aita nimetatud riigisisene õigusnorm – määraes õigustatud isiku alalise elukoha järgseks kohtuks määruse nr 4/2009 artikli 3 punkti b tähenduses kohtu, mille tööpiirkond ei pruugi ühtida kohtuga, millele allub sama esemega riigisiseste vaidluste lahendamine – tingimata kaasa läheduse eesmärgi täitmisele.
- 40 Siiski, ehkki pädeva kohtu ja ülalpidamist saama õigustatud isiku lähedus kuulub määruse nr 4/2009 artikli 3 punktiga b järgitavate eesmärkide hulka, ei ole see – nagu on meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktides 26–29 – ainus selle määruse eesmärk.
- 41 Seetõttu tuleb teiseks uurida, kas selline riigisisene õigusnorm nagu põhikohtuasjas võib kahjustada määrusega nr 4/2009 järgitavat eesmärki, milleks on võimalikult hõlbustada rahvusvaheliste elatiseõuete sissenõudmist, kuna see võib aeglustada menetlust, millega võib pooltele omakorda kaasneda oluline täiendav ajakulu.
- 42 Saksamaa valitsus ja komisjon leiavad, et selline kohtualluvuste koondumine ülalpidamiskohustusi puudutavates asjades nagu põhikohtuasjas omab positiivset mõju kohtukorraldusele, kuna see võimaldab pöörduda spetsialiseerunud kohtute poole, milles seda liiki vaidlusi, kus nende sõnul on tegemist keerulise faktilise ja õigusliku raamistikuga, lahendavad eksperdid.
- 43 Selles osas tuleb esiteks märkida, et kuigi kohtute tööpiirkondade erinevus ülalpidamisasjades tingib selle, et ülalpidamist saama õigustatud isikud peavad piiriüleses vaidluses teatud juhtudel minema kaugemal asuvasse kohtusse, ei pruugi see aga iga kord üldse nii olla. Kohtusse pöördumine ei tähenda nimelt, et pooled peavad igas menetluse etapis isiklikult kohale ilmuma. Nagu täpsustatud ka määruse nr 4/2009 põhjenduses 23, tuleks selleks, et piirata selle määrusega hõlmatud menetluste kulusid, eeskätt võimalikult palju kasutada tänapäevast sidetehnoloogiat, eelkõige menetluse poolte ärakuulamisel, kuna sellised menetlustehnilised meetmed aitavad vältida seda, et pooled peavad isiklikult kohtusse ilmuma.

- 44 Teiseks täidab selline kohtualluvuseeskiri nagu põhikohtuasjas samaaegselt mõlemad käesoleva kohtuotsuse punktides 26–29 toodud nõuded, nimelt kehtestada meetmed, mis võimaldavad piiriülestel juhtudel liidus elatisnõudeid tõhusalt sisse nõuda ning kaitsta ülalpidamist saama õigustatud isikute huve ja edendada tõrgeteta õigusemõistmist.
- 45 Nimelt aitab selline kohtualluvuste koondumine ülalpidamiskohustusi puudutavates asjades nagu põhikohtuasjas panna aluse ekspertteadmistele, mis võib omakorda parandada elatisnõuete sissenõudmise tõhusust, tagades seejuures nii tõrgeteta õigusemõistmise kui teenides kohtuvaidluse poolte huvisid.
- 46 Siiski ei ole välistatud, et selline kohtualluvuste koondumine kitsendab piiriülestes olukordades elatisnõuete tõhusat sissenõudmist – seda peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus liikmesriigis kujunenud konkreetset olukorda arvesse võttes.
- 47 Kõigist eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et määruse nr 4/2009 artikli 3 punkti b tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus selline riigisisene õigusnorm nagu põhikohtuasjas, mis näeb ette kohtualluvuste koondumise piiriülestel ülalpidamiskohustuste asjades sellesse esimese astme kohtusse, mille tööpiirkonnas asub apellatsioonikohus, välja arvatud juhul, kui selline õigusnorm aitab saavutada tõrgeteta õigusemõistmise eesmärki ja kaitseb ülalpidamist saama õigustatud isikute huvisid, parandades elatisnõuete sissenõudmise tõhusust, mida peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus.

Kohtukulud

- 48 Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamise seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kolmas koda) otsustab:

Nõukogu 18. detsembri 2008. aasta määruse (EÜ) nr 4/2009 kohtualluvuse, kohaldatava õiguse, kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise ning koostöö kohta ülalpidamiskohustuste küsimustes artikli 3 punkti b tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus selline riigisisene õigusnorm nagu põhikohtuasjas, mis näeb ette kohtualluvuste koondumise piiriülestel ülalpidamiskohustuste asjades sellesse esimese astme kohtusse, mille tööpiirkonnas asub apellatsioonikohus, välja arvatud juhul, kui selline õigusnorm aitab saavutada tõrgeteta õigusemõistmise eesmärki ja kaitseb ülalpidamist saama õigustatud isikute huvisid, parandades elatisnõuete sissenõudmise tõhusust, mida peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus.

Allkirjad